

Sygn. akt IV CZ 37/14

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Wojciech Katner

w sprawie ze skargi pozwanego

o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem

Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 24 listopada 2010 r.,

w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Handlowo - Usługowego

"M." G. K. i R. . Spółki Jawnej w Z.

przeciwko L. N.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 18 lipca 2014 r.,

zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 17 lipca 2013 r.,

1) oddala zażalenie,

2) oddala wniosek radcy prawnego M. D., ustanowionego z urzędu dla powoda w postępowaniu zażaleniowym, o przyznanie wynagrodzenia.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 17 lipca 2013 r. odrzucił skargę L. N. o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Handlowo - Usługowego „M.” G. K. i R. K. spółki jawnej w . przeciwko L. N. o zapłatę zakończoną wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 24 listopada 2010 r.

Sąd Apelacyjny wskazanym wyrokiem oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 9 czerwca 2010 r., którym utrzymano w mocy nakaz zapłaty z dnia 7 kwietnia 2009 r., nakazujący pozwanemu, aby zapłacił powodowi kwotę 600.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu. Kwota powyższa odpowiada podwójnemu zadatkowi, otrzymanego od powoda przy zawarciu umowy przedwstępnej, podlegającemu zwrotowi wobec odmowy zawarcia umowy sprzedaży przez pozwanego. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanego do rozpoznania.

Pozwany złożył w dniu 5 października 2012 r. w Sądzie Okręgowym w B. skargę o wznowienie postępowania wskazując jako podstawy art. 399-416 k.p.c., następnie sprecyzował ją jako art. 403 § 2 k.p.c. Zdaniem Sądu rozpoznającego skargę jej treść ogranicza się do kwestionowania prawidłowości rozstrzygnięcia, przy przedstawieniu własnej oceny faktów oraz interpretacji przepisów. Skarżący, poza przytoczeniem prawnej podstawy wznowienia, nie powołał nowych dowodów, ani nowych okoliczności faktycznych, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, z których nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu. Kognicja Sądu badającego przesłanki dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania nie ogranicza się do kontroli, czy wskazane w skardze okoliczności odpowiadają ustawowym podstawom wznowienia, ale obejmuje również ustalenie, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje. W ich braku skarga została odrzucona.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł pozwany, reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru radcę prawnego A. P. (k. 74). Zarzucając bezpodstawne przyjęcie, że nie istnieje podstawa wznowienia wskazał, że po prawomocnym rozstrzygnięciu w sprawie o zapłatę do wiadomości pozwanego dotarła wiadomość o „nieprawidłowym oznakowaniu przez powodów bocznej

granicy działki” oraz opracowano na zlecenie pozwanego opinię firmy geodezyjnej, z której wynika że „powodowie nie wytyczyli, nie oznakowali fizycznie w terenie, a w dokumentacji uszczuplili ze szkodą dla pozwanego powierzchnię przedmiotowej działki”, co uzasadniałoby przyjęcie, że niewykonanie umowy nastąpiło z przyczyn leżących po stronie powodowej (art. 394 § 3 k.c. i art. 471 k.c.). Po wypowiedzeniu pełnomocnictwa w postępowaniu międzyinstancyjnym ustanowiono dla pozwanego kolejnych pełnomocników z urzędu, którzy składali pisma procesowe, odnoszące się także do przedmiotowego zażalenia. Ostatni z nich radca prawny M. D. złożył w dniu 28 marca 2014 r. pismo zatytułowane „Zażalenie na postanowienie Sąd Apelacyjny z dnia 17 lipca 2013 r.”, w którym wniósł o „orzeczenie na podstawie art. 412 § 4 k.p.c. przez Sąd Najwyższy o dopuszczalności wznowienia postępowania i przekazanie sprawy do rozpoznania przez sąd drugiej instancji”. W piśmie zarzucił błędne zastosowanie art. 403 § 2 k.p.c., poprzez wadliwe uznanie, że pozwany nie przedstawił nowych okoliczności lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, z których nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu oraz błędne zastosowanie art. 410 § 1 k.p.c., poprzez niewłaściwe uznanie, że skarga jest niedopuszczalna lub nie oparta na ustawowej podstawie, a także art. 410 § 2 k.p.c. poprzez pominięcie, że pozwany dokonał uprawdopodobnienia okoliczności stwierdzających dopuszczalność wznowienia.

Sąd Najwyższy zważył:

Jak podkreśla się w orzecznictwie sądowym i nauce prawa skarga o wznowienie postępowania ma charakter nadzwyczajnego środka prawnego. Przepisy dotyczące skargi, która zmierza do wzruszenia prawomocnego orzeczenia poza tokiem instancji i zastąpienia wydanego orzeczenia nowym, muszą być wykładane ściśle, a wskazane przez stronę podstawy poddane restrykcyjnej ocenie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2005 r., IV CK 57/05, nie publ.). Zgodnie z art. 410 k.p.c., sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisane terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. W judykaturze Sądu Najwyższego trwale ugruntowany jest pogląd, że przesłanka do odrzucenia skargi o wznowienie postępowania zachodzi nie tylko wtedy, gdy powołana w niej podstawa wznowienia została sformułowana w sposób

nieodpowiadający ustawie, ale także wówczas, gdy wskazane w skardze okoliczności wprawdzie dałyby się podciągnąć pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, jednak w rzeczywistości podstawa ta nie występuje (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2006 r., I CZ 103/06, z dnia 5 listopada 2010 r., I CZ 107/10, z dnia 25 maja 2012 r., I CZ 35/12, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2010 r., I CSK 601/09).

Trafne i zgodne z utrwaloną wykładnią zwrotu „późniejsze wykrycie środków dowodowych” w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. jest stanowisko Sądu, że nowe okoliczności faktyczne lub środki dowodowe to takie, z których strona nie mogła skorzystać w postępowaniu prawomocnie zakończonym oraz że tak rozumianych przyczyn wznowienia w przedstawionej skardze brak. Wykrycie o którym mowa w powołanym art. 403 § 2 k.p.c. odnosi się bowiem do okoliczności i dowodów w poprzednim postępowaniu w ogóle nie ujawnionych i wówczas nieujawnialnych, bo nieznanymi stronie i dla niej niedostępnymi, zatem takimi co do których strona postępowania nie miała obiektywnie pojętej możliwości powołania się w sprawie (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 6/12, niepubl., z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 137/11, niepubl., z dnia 9 września 2011 r., I CZ 49/11, niepubl., z dnia 16 czerwca 2010 r., I CZ 27/10, niepubl., z dnia 24 czerwca 2009 r., I CZ 32/09, niepubl., z dnia 12 września 2007 r., I CZ 105/07, niepubl., z dnia 17 września 2005 r. I CZ 125/05, nie publ., z dnia 13 października 2005 r., IV CZ 96/2005, nie publ.).

Tymczasem jak wynika z akt sprawy pozwany w piśmie procesowym oznaczonym datą 4 października 2012 r. wskazał, że składa skargi o wznowienie postępowania zakończonego (1) postanowieniem Sądu Okręgowego w B. z dnia 13 lutego 2009 r., sygn. akt I Co .../09, (2) wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 24 listopada 2010 r., sygn. akt I ACa .../10. Do pisma tego załączone zostały różne dokumenty pochodzące z lat 2007-2008 i wstępny projekt podziału nieruchomości, sporządzony na wniosek pozwanego w dniu 23 marca 2012 r. przez PUGiK G. Skarga (1) została odrzucona prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w B. z dnia 17 października 2012 r., sygn. akt I Co .../12. W toku postępowania toczącego się na skutek skargi (2) pozwany został wezwany do uzupełnienia jej braków poprzez podanie podstawy wznowienia i jej uzasadnienia. Skarżący w

odpowiedzi powołał art. 399 i art. 403 § 2 k.p.c. i ich uzasadnienie ograniczone do wykazywania przyczyn niedojścia między stronami do skutku umowy sprzedaży i ponownie przedstawił różne dokumenty pochodzące z lat 2007-2009 oraz korespondencję ze Starostwem Powiatowym w B. z 2010 r. dotyczącą granic nieruchomości.

W oczywisty sposób nie istnieją postawy restytucyjne wznowienia na które powołuje się skarżący, gdyż skoro był właścicielem i posiadaczem nieruchomości wcześniej mógł podjąć aktywność w każdym zakresie dotyczącym nieruchomości, oraz przedstawić twierdzenia i dowody na ich poparcie w postępowaniu sądowym. Nie przystępując do czynności prawnej sprzedaży w kolejno ustalonym terminie 29 grudnia 2008 r. nie może wskazywać jako przyczyny swego zachowania nieznanych mu wcześniej informacji uzyskanych po upływie tego terminu, tj. w 2010-2012 r. Nie mogą być one zakwalifikowane ani jako okoliczności niezbędne dla ustalenia przyczyny uchylenia się od zawarcia umowy ani jako nie ujawnione i nieujawnialne w rozumieniu przyjętym wyżej. Niezależnie od tego sporządzony na jego zlecenie projekt podziału nieruchomości nie stanowi opinii, o jakiej mowa w skardze.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴, 398²¹, 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł jak w postanowieniu.

Sąd Najwyższy odmówił przyznania kosztów nieopłaconej pomocy prawnej radcy prawnemu M. D., ustanowionemu dla pozwanego z urzędu, gdyż czynności wymienionego pełnomocnika cechowały się małym stopniem profesjonalizmu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2007 r., II CZ 69/07, OSNC 2008, nr 3, poz. 41, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2012 r., I CSK 106/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2012 r., I CSK 397/12, niepubl.). W szczególności niedopuszczalne było wniesienie w toku postępowania zażaleniowego kolejnego zażalenia na to samo orzeczenie, wniosek zażalenia był oczywiście chybiony, gdyż właściwość Sądu Najwyższego do rozstrzygnięcia o wznowieniu oparta na art. 412 § 4 k.p.c. zachodzi wtedy, gdy Sąd ten wydał orzeczenie przejmując sprawę w drugiej instancji do rozpoznania (art. 390 § 1 in fine k.p.c.), a nie gdy orzeka na skutek zażalenia na postanowienie o

odrzuconiu skargi z przyczyn pozamerytorycznych. Wadliwa ponadto była interpretacja przepisów dotyczących podstaw wznowienia, a obszerne przedstawianie kolejny raz okoliczności faktycznych sprawy chybione i zbędne.